

Nr 155.

Av herr Nilsson i Steneberg, *angående utredning av vissa frågor rörande de elektriska distributionsföretagen.*

De priser å elektrisk ström, som de elektriska distributionsföretagen å landsbygden tillämpa, äro på vissa håll mycket högre än å andra. Även om kostnaderna för strömmen ej äro desamma överallt, finnes anledning antaga att de höga kraftpriser, som landsbygdens folk få betala i vissa trakter, närmast bero antingen på ett irrationellt taxesystem eller därpå att distributionsföreningarna, resp. bolagen, uttaga alltför höga vinster. Sedan ett par år finnes möjlighet att till kommerskollegium eller statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström framföra klagomål rörande strömpriserna. Hittills läser emellertid denna nämnd endast hava behandlat ett obetydligt antal fall av klagomål. I andra fall har en förprövning av desamma inom kommerskollegium lett till att de avvisats såsom beroende på missförstånd eller dylikt.

Det vore utan tvivel ett misstag, om av dessa förhållanden den slutsatsen droges, att allt är väl beställt i fråga om landsbygdens kraftförsörjning. Ett allvarligt missförhållande är att genom landsbygdens många relativt små distributionsföretag befolkningen inom gränsområdena ej sällan blir missgynnad, då dess önskan om utsträckande av det elektriska ledningsnätet till ett distributionsföretags "ytterområde" icke beviljas och möjligheten att erhålla kraft från angränsande företag ofta saknas. För övrigt råder det intet tvivel, att taxorna på vissa håll äro alltför höga. Men möjligheterna att uppvisa att de av ett distributionsföretag tillämpade taxorna icke äro rationella eller rimliga äro i regel ytterst små för landsbygdens förbrukare. Första förutsättningen för att grundade klagomål skola kunna framföras och en effektiv kontroll utövas över taxorna torde vara att den inom de olika distributionsföretagen tillämpade taxepolitiken är känd och översiktligt sammanställd. Inom det område, där kraften levereras av vattenfallstyrelsen, torde detta vara fallet. En rätt långtgående standardisering av taxornas form har också genomförts, vilket underlättat jämförelsen. Detta förhållande torde hava medverkat till den sänkning av det genomsnittliga kraftpriset som de sista två årtiondena ägt rum inom vattenfallsstyrelsernas område. Det genomsnittliga kraftpriset i öre per kWh har sjunkit från 12.1 år 1923 till 7.1 år 1932 och 5.2 år 1939.

Någon motsvarande sänkning av kraftpriset torde icke hava ägt rum inom de områden, som erhålla sin ström från privata kraftproducenter. Här har rationaliseringen av taxepolitiken gått vida långsammare och

kontrollen över distributionsföretagen varit föga effektiv. Det finns anledning peka på och instämma i det uttalande som vattenfallsstyrelsen gjort i sitt yttrande till statsutskottet vid 1941 års riksdag, där det heter:

”Det må nämligen framhållas, att medan styrelsens landsbygdsdistribution och taxor varit föremål för utredningar av tvenne statliga kommittéer, det hittills aldrig ägnats någon ingående uppmärksamhet åt motsvarande frågor hos de privata företagen. Styrelsen anser att det kunde vara till gagn att exempelvis vartannat år införskaffa uppgifter rörande de kraftpris, som tillämpas inom landsbygdsdistributionen, samt sammanställa och publicera dessa på ett överskådligt sätt. . . . Det är tänkbart att en sådan statistik skulle bidra till att de höga kraftprisen godvilligt sänktes. Konsumenterna skulle kunna bättre bedöma i vad mån deras kraftpris äro skäliga. Det skulle slutligen också bli lättare för statsmakterna att överskåda läget.”

Det förefaller uppenbart att trygghet mot missbruk av distributionsföretagens lokala monopolställning genom för höga kraftpriser förutsätter större möjligheter än de för närvarande förefintliga att genom jämförelser konstatera i vad mån taxorna äro högre på vissa håll än på andra. Det är likaledes önskvärt att den statliga tillsynen att taxorna äro rimliga ej begränsas till en behandling av de fall, där speciella klagomål framföras. Särskild uppmärksamhet behöver även ägnas åtgärder till förhindrande av att distributionsföretagen utan tillräckliga skäl vägra att utsträcka det elektriska ledningsnätet inom sitt distributionsområde.

Med stöd av ovanstående får jag därför vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning rörande *dels* insamlandet och sammanställandet av uppgifter rörande priserna å elektrisk kraft inom landets olika delar, *dels* en standardisering av taxornas form och andra vägar till en effektivisering av kontrollen över kraftpriserna och över distributionsföretagens sätt att fullgöra sina uppgifter, *dels* även frågan om en sammanlagning av smärre distributionsföretag på landsbygden till större mera rationella enheter.

Stockholm den 23 januari 1942.

Alf. Nilsson,
Steneberg.